

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **K. G.**, bývajúceho v Ž., zastúpeného JUDr. T. P., advokátkou, v Ž., proti žalovanému **Krajskému riaditeľstvu Policajného zboru v Žiline, o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy**, vedenej na Okresnom súde v Žiline pod sp. zn. 13 C 206/2005, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 8. decembra 2009 sp. zn. 5 Co 220/2009 rozhodol

t a k t o :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline z 8. decembra 2009 sp. zn. 5 Co 220/2009 vo výroku, ktorým zmenil rozsudok súdu prvého stupňa tak, že žalovanému uložil zaplatiť žalobcovi 5 000 eur a v súvisiacom výroku o náhrade trov prvostupňového a odvolacieho konania **z r u š u j e** a vec mu v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Žilina (v poradí druhým) rozsudkom z 19. februára 2009 č.k. 13 C 206/2005-122, keď po čiastočnom späťvzati žaloby (uznesenie Krajského súdu v Žiline z 27. mája 2008 sp. zn. 5 Co 150/2007) a pripustením zmeny petitu žalobného návrhu (uznesenie Okresného súdu Žilina z 26. septembra 2008 č.k. 13 C 206/2005-104) ostalo predmetom konania uloženie povinnosti žalovanému zdržať sa používania jeho osobných údajov a jeho podobizne (fotografie) vo vyšetrovacích spisoch, v ktorých nemá postavenie procesnej strany, bez jeho súhlasu do budúca a priznanie nemajetkovej ujmy 200 000,-- Sk (6 638,78 Eur), žalobu zamietol a žalovanému náhradu trov konania nepriznal. Podľa názoru súdu prvého stupňa rozhodnutím, ktorým by súd uložil žalovanému zdržať sa používania osobných údajov a fotografie žalobcu vo všeobecnosti, by zasiahol nezákonným spôsobom do právomoci orgánov činných v trestnom konaní, nakoľko len tieto majú právomoc (ale aj povinnosť) posúdiť a následne rozhodnúť, vždy podľa okolností tohto ktorého prípadu, či je nevyhnutné žiadať na použitie osobných údajov a podobizne vopred súhlas dotknutej osoby,

alebo je možné, konkrétny procesný úkon vykonať aj bez takéhoto súhlasu, a preto žalobu v tejto časti zamietol. Zamietnutie žaloby v časti uplatneného nároku nemajetkovej ujmy súd zdôvodnil ustanovením § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka a vykonaným dokazovaním, ktorým nebol preukázaný taký zásah do jeho práv, ktorý by v značenej miere (nielen v bežnej miere) znížil jeho dôstojnosť alebo vážnosť v spoločnosti. Žalobca v inkriminovanej dobe nebol zaradený do pracovného procesu a tak objektívne nemohlo dôjsť k zníženiu dôstojnosti alebo vážnosti osoby žalobcu v pracovnom prostredí a ani v inom (spoločenskom) prostredí, keďže nebol spoločensky ani politicky angažovaný. K zníženiu vážnosti osoby žalobcu nedošlo ani v rodinnom prostredí, keď z výsluchu svedkyne R. G. (manželky žalobcu) mal za preukázané, že žalobca a svedkyňa sú naďalej manželia, vážny rozpor alebo rozvrat v ich manželstve nenastal a deti pochádzajúce z manželstva o problémy neinformovali. O náhrade trov konania rozhodol v súlade s § 142 ods. 1 a § 151 ods. 1 O.s.p.

Na odvolanie žalobcu proti výroku rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým bola žaloba o zaplatenie nemajetkovej ujmy zamietnutá Krajský súd v Žiline rozsudkom z 8. decembra 2009 sp. zn. 5 Co 220/2009 zmenil tak, že zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi z titulu nemajetkovej ujmy 5 000 Eur do 3 dní. Vo zvyšku žalobný návrh zamietol. V odvolaní napadnutej časti ponechal rozsudok okresného súdu nedotknutý. Žalovaného zaviazal zaplatiť žalobcovi trovy prvostupňového a odvolacieho konania 2 616,50 Eur do 3 dní na účet jeho právnej zástupkyne. Takto rozhodol keď preskúmaním spisového materiálu, ako aj rozhodnutia súdu prvého stupňa dospel k záveru, že skutkový a právny záver súdu prvého stupňa nie je správny. Z uvedeného dôvodu opätovne vykonal dokazovanie výsluchom účastníkov ako aj svedkyne R. G., a tak dospel k záveru, že u žalobcu došlo k ujme na osobnostných právach. Dospel k záveru, že síce policajný zbor konal podľa svojich predpisov, avšak tieto podľa názoru odvolacieho súdu sú v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky. Ďalej svoje rozhodnutie zdôvodnil citáciou čl. 157c ods. 1, čl. 19 ods. 1, 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a § 11, § 13 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka. Na základe zisteného skutkového a právneho stavu odvolací súd dospel k záveru, že žaloba žalobcu je dôvodná v časti o priznanie náhrady za nemajetkovú ujmu vo výške 5 000 Eur. Mal za preukázané, že zo strany žalovaného došlo k zásahu objektívne spôsobilému vyvolať ujmu na právach chránených zákonom, pričom ujma spočíva v ohrození cti žalobcu, jeho dôstojnosti a povesti. V dôsledku konania žalovaného došlo k negatívne dopadu na osobu žalobcu, čím došlo k ohrozeniu jeho vážnosti v občianskej sfére, ako aj v rodinnom živote. Žalobca musel preukazovať

nepravdivosť tvrdení v rodinnom živote, pred manželkou a sám sa musel vysporiadať so zásahom do jeho osobnostných práv. O náhrade trov konania rozhodol v súlade s § 142 ods. 1, § 149, § 151 v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku (jeho vyhovujúcemu výroku) odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný, keď prípustnosť dovolania vyvodzoval z ustanovenia § 238 ods. 1 O.s.p. a ako dovolací dôvod uvádzal nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Podľa jeho názoru v konaní nebola preukázaná protiprávnosť zásahu do osobnostných práv žalobcu chránených ustanovením § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, keď žalovaný v prípade rekognície postupoval v súlade s príslušnými predpismi. Poukázal na to, že v konkrétnom prípade prevažoval dôležitý záujem štátu na objasnení trestných činov a spravodlivom potrestaní páchatel'a, na objasnenie trestnej činnosti bol zo strany žalovaného použitý v trestnom konaní jeden zo zákonných dôkazných prostriedkov a to rekognícia, tak ako to umožňovalo ustanovenie § 89 ods. 2 Trestného poriadku. Keďže v danej veci nedošlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv žalobcu, nemohla vzniknúť ani ujma na jeho právach. Navyše dokazovanie vykonané výsluchom svedkyne R. G. neodôvodňovalo zmenu odvolaním napadnutého rozhodnutia. Navrhol rozsudok krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Žalobca navrhol dovolanie ako nedôvodné zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.) proti rozhodnutiu ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania preskúmal napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že ho treba zrušiť.

Predmetom prieskumu dovolacím súdom bol zmeňujúci výrok rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bolo žalobe čiastočne vyhovené; žalovaný bol subjektívne oprávnený podať dovolanie proti výroku znejúcemu v jeho neprospech.

Podľa § 211 ods. 2 O.s.p. ak tento zákon neustanovuje inak, pre konanie na odvolacom súde platia primerane ustanovenia o konaní pred súdom prvého stupňa.

Podľa § 122 ods. 1 O.s.p. súd vykonáva dokazovanie na pojednávaní, ak neboli splnené podmienky na vydanie rozhodnutia bez ústneho pojednávania.

Z ustanovenia § 125 O.s.p. vyplýva, že za dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť stav veci, najmä výsluch svedkov, znalecký posudok, správy a vyjadrenia orgánov, fyzických osôb a právnických osôb, listiny, ohliadka a výsluch účastníkov. Pokiaľ nie je spôsob vykonania dôkazu predpísaný, určí ho súd.

Podľa § 220 O.s.p., odvolací súd zmení rozhodnutie súdu prvého stupňa, ak nie sú splnené podmienky na jeho potvrdenie (§ 219) ani na jeho zrušenie (§ 221 ods. 1).

Podľa § 213 ods. 1 O.s.p., odvolací súd je viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil súd prvého stupňa s výnimkami ustanovenými v odsekoch 2 až 7.

Ak má odvolací súd za to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu opakuje sám (§ 213 ods. 3 O.s.p.).

Z citovaných zákonných ustanovení vyplýva, že predpokladom toho, aby odvolací súd mohol zmeniť napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa, ak má za to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a na ním založených následných právnych záveroch je opakovanie dokazovania v potrebnom rozsahu odvolacím súdom.

Treba zdôrazniť, že úspech žaloby na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch (§ 13 ods. 2, 3 Občianskeho zákonníka) závisí predovšetkým na tom, či bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo vážnosť v spoločnosti, pričom prípadnú výšku náhrady určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Zodpovedanie uvedeného je možné predovšetkým na základe v konaní produkovaných dôkazov, ktoré má povinnosť označiť žalobca. Súd prvého stupňa vzhľadom na to, že odvolací súd vo svojom uznesení z 27. mája 2008 sp. zn. 5 Co 150/2007 vyslovil právny názor, ktorým v zmysle § 226 O.s.p. sa cítil byť viazaný, že došlo k zásahu do osobnostných práv žalobcu a uložil mu povinnosť vykonávať dokazovanie za účelom zistenia rozsahu zásahu do osobnostných práv žalobcu a vyriešiť otázku primeraného zadosťučinenia

sa súd prvého stupňa zaoberal otázkou zistenia rozsahu zásahu do osobnostných práv žalobcu. Z výsluchu žalobcu nezistil také skutočnosti, z ktorých by bolo možné usudzovať, že došlo k zníženiu dôstojnosti alebo vážnosti osoby žalobcu v spoločenskom prostredí a ani v jeho rodinnom prostredí. Zo svedeckej výpovede R. G. (manželky žalobcu) zistil, že menovanú celá situácia osobne ťažila, avšak súd prvého stupňa nemal preukázaný vážny rozpor alebo rozvrat v ich manželských vzťahoch. Uvedené viedlo súd prvého stupňa k zamietnutiu žaloby v časti o priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Na rozdiel od právneho názoru vysloveného súdom prvého stupňa odvolací súd zmenil jeho rozsudok a priznal žalobcovi titulom nemajetkovej ujmy 5 000 Eur, keď dospel k odlišnému záveru o splnení zákonných podmienok právne významných z hľadiska ustanovenia § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, než z akých zistení vychádzal súd prvého stupňa.

Aby súd mohol rozhodnúť o veci samej, musí najskôr zistiť skutkový stav, tento zistí predovšetkým prostredníctvom vykonávaných dôkazov (§ 153 ods. 1 O.s.p.) a následne cez ich hodnotenie podľa svojej úvahy, a to ako jednotlivo, tak aj v ich vzájomnej súvislosti (§ 132 O.s.p.). Hodnotením dôkazov sa rozumie myšlienková činnosť súdu, ktorou je vykonaným dôkazom prisudzovaná hodnota vážnosti (dôležitosti) súd určuje, aký význam majú jednotlivé dôkazy pre jeho rozhodnutie a či o ne môže oprieť svoje skutkové zistenie konania.

V priebehu odvolacieho konania, na pojednávaní konanom 8. decembra 2009 sa právni zástupcovia účastníkov konania opakovane k veci vyjadrili (žalobca sa len pripojil k prednesu svojej právnej zástupkyne) a odvolací súd doplnil dokazovanie výsluchom svedkyne R. G., avšak toto dokazovanie podľa zásad vyššie uvedených nevyhodnotil a preto nemožno za daného stavu uzavrieť z akých skutkových zistení pri zmene rozhodnutia súdu vychádzal. Odvolací súd v dôvodoch svojho rozhodnutia iba konštatuje, že zo strany žalovaného došlo k zásahu do osobnostných práv žalobcu. Možno len usudzovať, že odvolací súd (obdobne ako súd prvého stupňa) mal za to, že uvedená otázka bola vyriešená v jeho uznesení z 27. mája 2008 sp. zn. 5 Co 150/2007. Z dôvodov tohto rozhodnutia však vyplýva, že rozsudok súdu prvého stupňa (v poradí prvý) bol zrušený z dôvodu, že postupom súdu bola žalobcovi odňatá možnosť pred súdom konať (§ 221 ods. 1 písm. f/ O.s.p.) keď odvolací súd vyčítal súdu prvého stupňa pochybenie pri uplatňovaní ustanovenia § 129 ods. 1 O.s.p. (vykonávanie dôkazu listinou). I napriek uvedenému, bez ďalšieho, s poukazom na obsah spisu, listinné dôkazné prostriedky (sám však žiadne dokazovanie nevykonával) mal za

to, že došlo k zásahu do osobnostných práv žalobcu a to spôsobom aký žalobca popísal v žalobe. V preskúmvanej veci, odvolací súd bez tohto, aby sa vyjadril k splneniu zákonom predvídaných podmienok (§ 13 ods. 2, 3 Občianskeho zákonníka) pre priznanie práva na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, tieto žalobcovi priznal vo výške 5 000 Eur, čo odôvodnil len tým, že ju považuje za primeranú.

Z uvedeného vyplýva, že konanie odvolacieho súdu je postihnuté inou vadou, majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 242 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). K takejto vade bol dovolací súd povinný prihliadnuť i keď nebola dovolateľom namietaná (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.).

Pokiaľ dovolateľ ako dovolací dôvod uvádza, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), dovolací súd uvádza, že napadnutý rozsudok v dovolacom konaní nemohol podrobiť prieskumu z hľadiska správnosti zaujatých právnych záverov vzhľadom na už spomenutú vadu z dôvodu ktorej rozhodnutie odvolacieho súdu nie je pre toto posúdenie dostatočným podkladom.

Dovolací súd zrušil aj výrok odvolacieho súdu o náhrade trov konania ako výrok súvisiaci so zrušovaným rozhodnutím (§ 242 ods. 2 písm. b/ O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 23. júna 2011

JUDr. Eva S a k á l o v á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia : Bc. Patrícia Špacírová